

...millest alustada...

PIRET AUS

piret.aus@gmail.com

528 0515

30.09.2025 Jõgeva

SUHTLEMINE = KOMMUNIKATSIOON

Foto: Ligipääsetavuse loeng TÜ VKAs:
Elle Heinsalu, Piret Aus, Kai Kunder, juhtkoer Janet ja Kristi Kallaste

MÄRKAMINE

LIGIPÄÄSETAVUS

KALDTEE

TEATER

LIFT

RATASTOOL

UJUMINE

KULTUURI LOOJA

KURT

LAULUPIDU

SAALIHOKI

RAHVATANTS

KULTUURI TARBIJA

RAAMATUD

KITARRIMÄNG

KARMOŠKAÕPE

TANTSUPIDU

MUUSEUM

PIME

KUNSTINÄITUS

KERAAMIKARING

VALGE KEPP

VIIPEKEEL

LIGIPÄÄSETAVUS

- **Kuulmispuue**
- **Nägemispuue**
- **Liikumispuue**
- **Intellektipuu**

**Iga puue on erivajadus,
kuid iga erivajadus ei ole puue!**

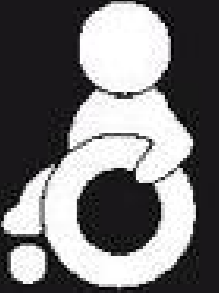
KUIDAS SUHELDA?

- Esmalt püüa luua silmkontakt.
- Kasuta oma suud veidi aktiivsemalt, kui tavapäraselt kõneldes.
- Räägi aeglaselt.
- Kasuta suhtlemiseks (teksti loomiseks) telefoni või paberit ja pliiatsit.
- Püüa kätega näidata, mida soovid öelda.
- Õpi ära lihtsamad viiped (tere, aitäh, head aega) ja sõrmendid.
- Kasuta Eesti Keele Instituudi keeleveebi <https://www.eki.ee/dict/viipekeel/>

KUIDAS SUHELDA?

- **Kõnetamisel puuduta tema käsivart. Vastasel juhul ta ei tea, et sa räägid temaga.**
- **Küsi, kas ja kuidas saad teada aidata.**
- **Kõnes võid vabalt kasutada sõnu "näha" ja "vaadata".**
- **Ära jäta pimedat inimest üksinda sõiduteele, keset kõnniteed, käsipuudeta trepile või lahtise ukse lähedale, vaid saada ta ohutusse paika.**
- **Ütle talle, kui lahkud tema kõrvalt.**
- **Tema juhtkoer on tema silmad, ära sega teda tööd tegemast.**

KUIDAS SUHELDA?

- **Paku, kuid ära eelda, et ratastooli kasutav inimene soovib abi.**
- **Väldi eeldusi teiste võimete kohta.**
- **Räägi otse temaga, mitte tema saatjaga.**
- **Kui oled pikemas vestluses, siis istu Sinagi. Olete vestlemiseks samal tasandil.**
- **Enne inimese või tema ratastooli puudutamist küsi luba.**

KUIDAS SUHELDA?

- Lihtne keel.
- Piktogrammide.
- Viidad.
- Kordused.

KORRALDAJALE OLULISED BAASTEADMISED:

- Korralda üritus kõigile ligipääsetavas kohas ja mõtle läbi, kuidas saaksid teie valitud kohas hakkama liikumispuudega inimesed karkudega, käimisraamiga või ratastooliga, kuidas liiguvad inimesed, kellel on nägemis-, kuulmis- või intellektipuu.**

- **Kui üritusel on pilet, mõtle läbi, kas erivajadusega inimene maksab täispileti või sooduspileti, kas tema isiklikule abistajale on võimalik osta nullpilet.**

Kui ei ole sellist võimalust, siis ürituse erivajadusega huviline on sunnitud ostma kaks piletit – isiklik abistaja ei tule üritust nautima, vaid erivajadusega inimest abistama.

- **Kasuta nägemis- ja kuulmispuudega inimestele info edastamiseks sobivat viisi.**
- **Abi ürituse ligipääsetavaks muutmisel saab puuetega inimeste katusorganisatsioonidelt**
(EPIK, Eesti Liikumispuudega Inimeste Liit, Eesti Pimedate Liit, Eesti Kurtide Liit, Eesti Vaegkuuljate Liit jne).
- **Kaasa sihtgrupi esindajad!**

- **Erivajadusega inimene võib sündmusel osaleda koos juht- või abikoeraga.**
- **Ligipääsetavus tähendab lihtsat ja selget keelt. Kontrolli ka, kas sinu veebileht või mobiilirakendus on kõigile ligipääsetav.**

Foto: Ugala teatris, krjeldustõlkega etenduse vaheajal vasakult paremale seisavad: Kristi Kallaste, Piret Aus, Kairi Kivitar, Kai Kunder, Krista Fatkin, Jakob Rosin. Eesireas istub Helle Heinsalu.

Inva-WC võti asub VALVELAUAS

5.09.2021 matkapäev Riisa rabas

Näiteid + / -

28.10.2024 Viljandi linnaraamatukogu. Lifil ei ole häälteavitust. Inva-WC võti valvelauas. Peegli kõrgus ei sobi ratastooiikasutajale.

Näiteid + / -

28.10.2024 Viljandi Linnaraamatukogu KELL 10:01

28.10.2024 Viljandi Linnaraamatukogu KELL 13:58

Näiteid + / -

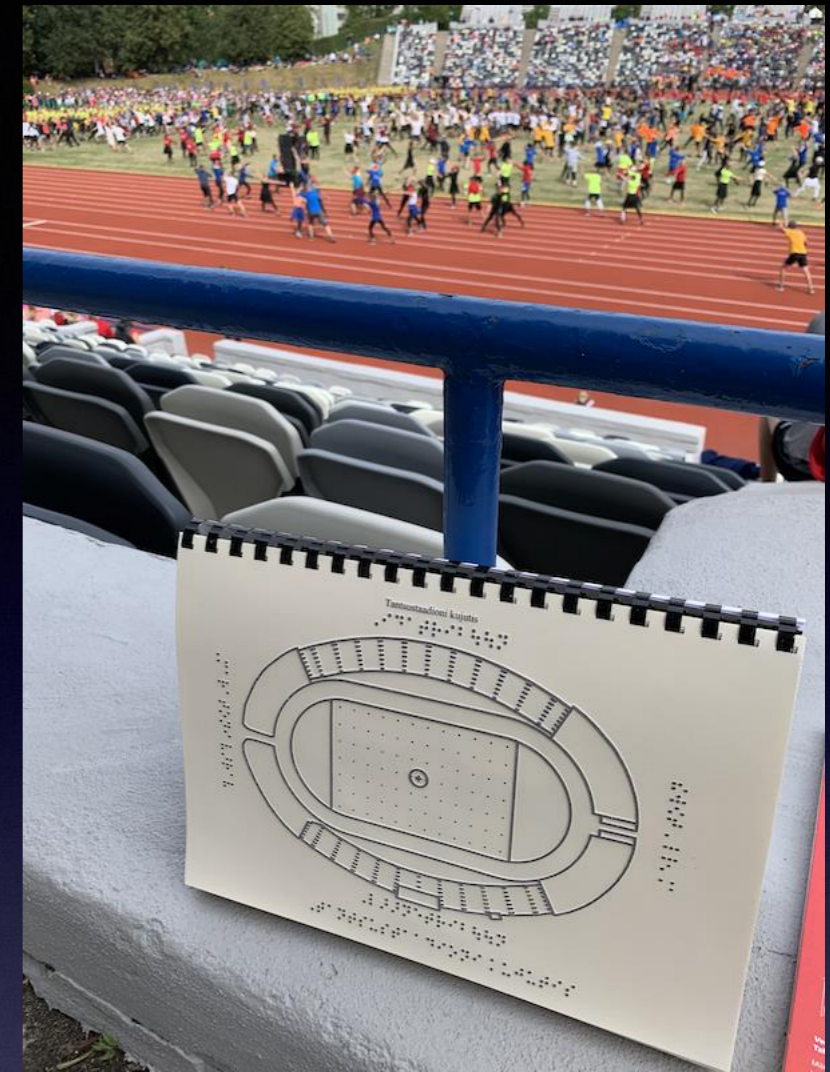

Koguperepidu PUUDE TAGA ON INIMENE 7.-8.06.2013

Näiteid + / -

3.07.2029 Kalevi staadionil XX Üldtantsupidu "Minu arm"

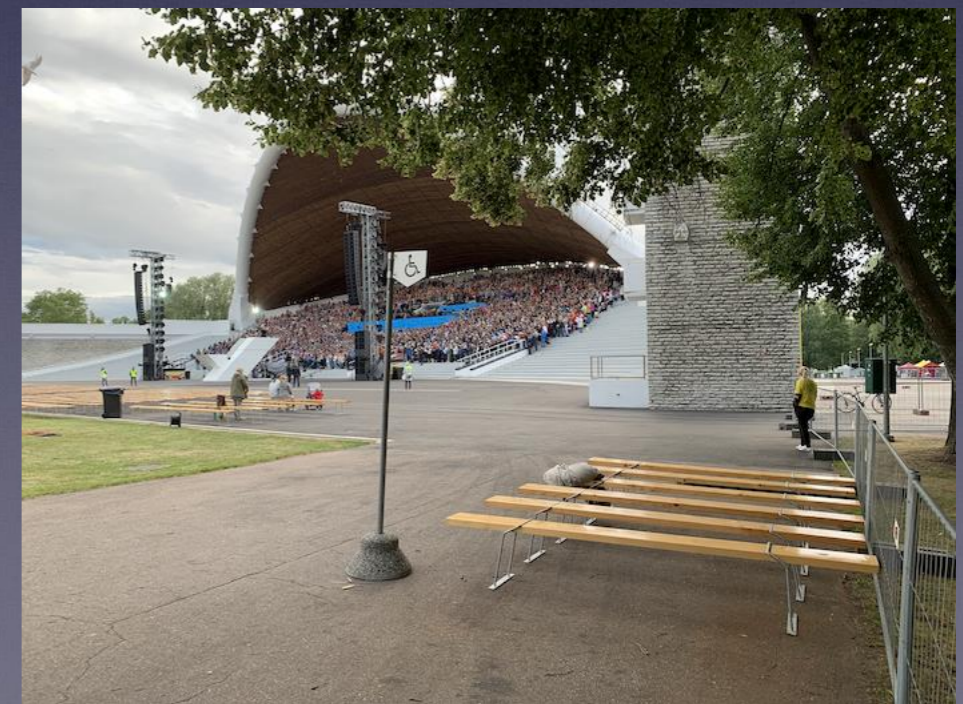

Näiteid + / -

26.08.2017 Erivajadusega inimeste LTP Viljandis

7.07.2019 TLN lauluväljakul XXVII üldlaulupidu "Minu arm"

Näiteid + / -

8.09.2020 Kultuurikompass. Viljandi pärimusmuusika Ait

Näiteid + / -

8.09.2020 Kultuurikompass. Viljandi pärimusmuusika Ait

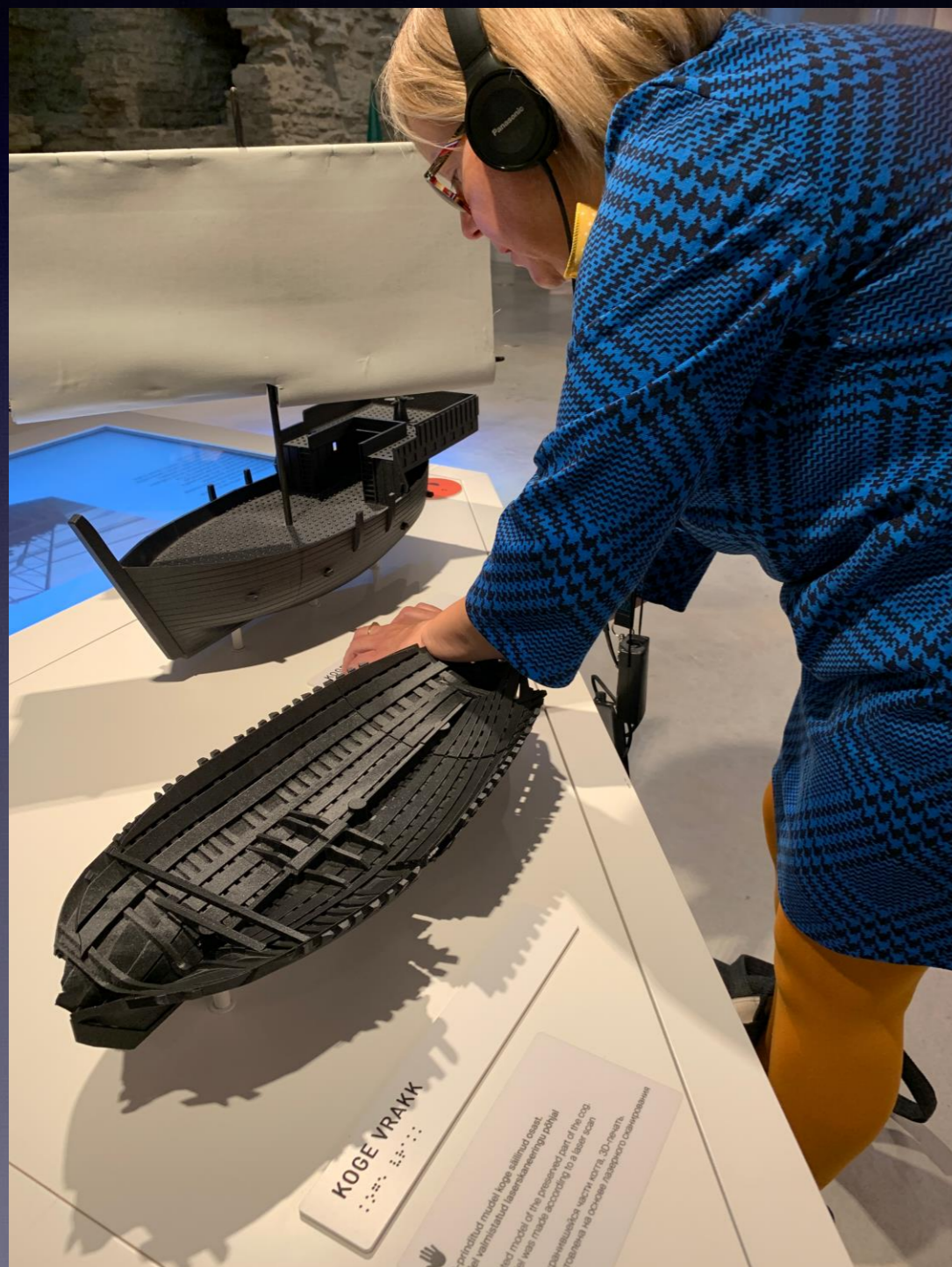
Näiteid + / -

12.03.2023 inva-parkimiskohtade vaatlus Viljandis

Näiteid + / -

16.02.2020. Meremuuseum: Paks Margareeta

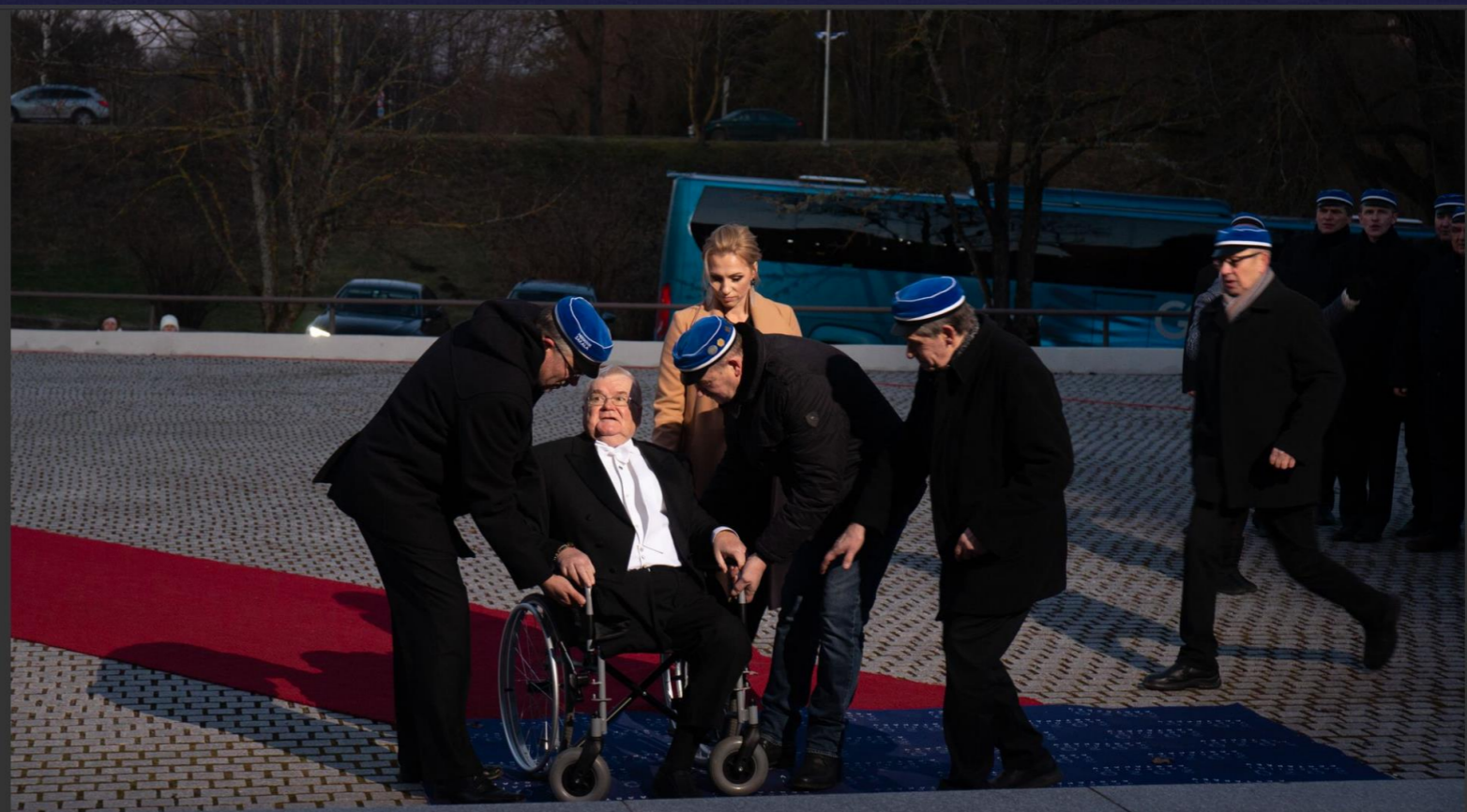

Näiteid + / -

28.09.2017 TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia

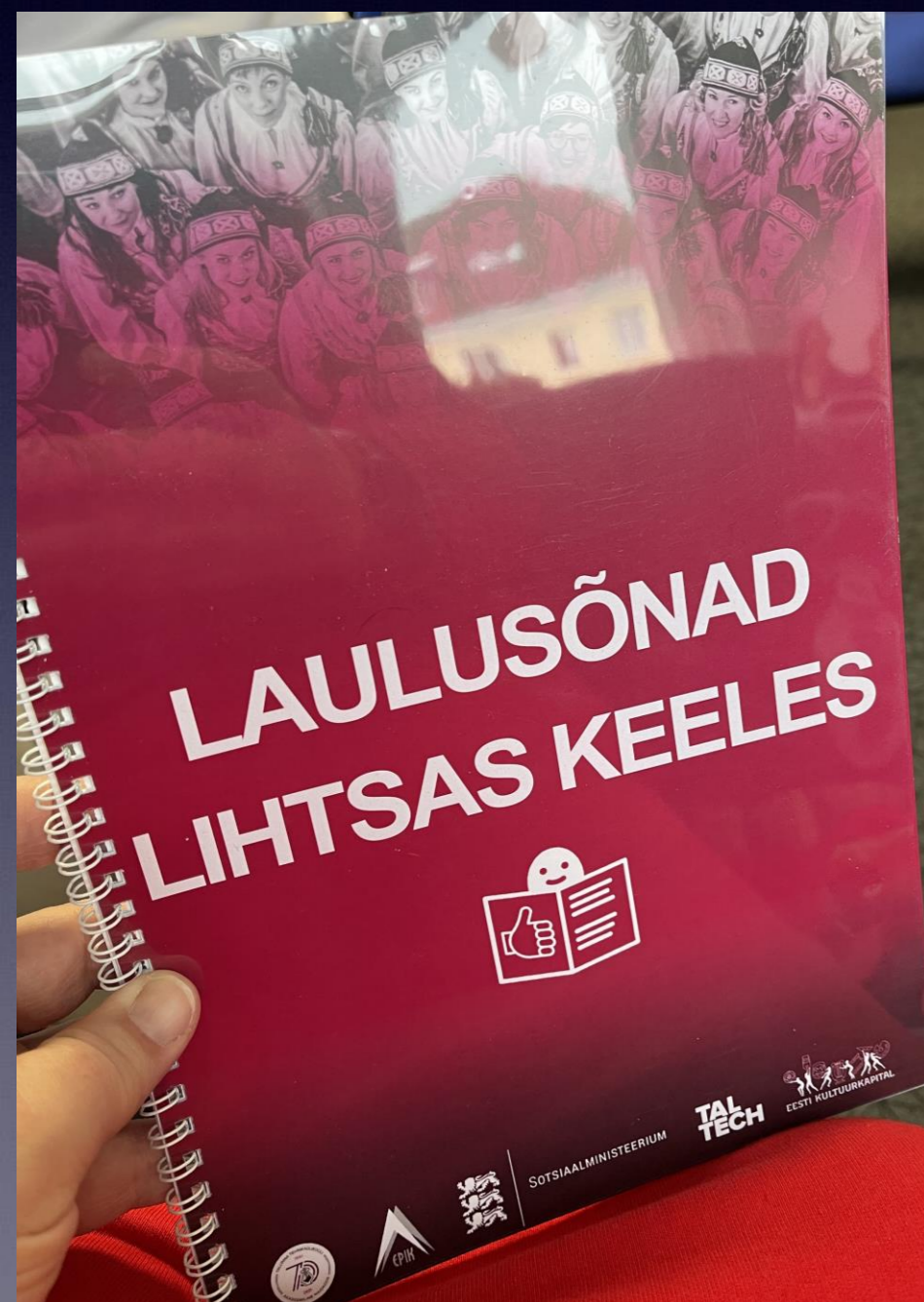
24.02.2020 EV102 presidendi vastuvõtt Ugalas

3.12.2022 kontsert Tallinna Tehnikaülikooli aulas

ÜHTEKUULUVUSKONTSERT

Maailma muutmine algab iseendast

AITÜMA!

piret.aus@gmail.com

528 0515

